

Світанок

№ 6 (603) Додаток «Нашого слова» № 51 для дітей Листопад-Грудень 2023 року

PL ISSN 0239-5460 Numer indeksu 366609

Діти з Початкової школи ім. Лесі Українки у Бартошицях із власноручно зробленими совами

Христос Раждається!
Славимо Його!

НАШ УКРАЇНСЬКИЙ СВЯТВЕЧІР

за новим стилем

— Дорога Родино! Перша зірка вже на небі, чарівна ялинка у хаті, страви й свічка на столі, помолімся голосно всі разом. Пропоную: «Отче наш».

— Отче наш, що єси на Небесах, нехай святиться ім'я Твоє [...]

— [...] Дякую за молитву. Вже підходжу до вас із просфорою...

— Бажаю вам і нам усього найкращого – перш за все: кріпкого здоров'я, радості духа, успіхів у науці та праці. Нехай Ісус опікується нами кожного дня. Просім Господа, щоб у нашій родині ніколи не забракло хліба. А ще: Боже великий, єдиний, нам Україну храни! Дай їй перемогу! А людям силу й допомогу! Зішли на український народ мир, добро, щастя й долю! Христос Раждається!

— Славимо Його! Дякуємо, татку, за такі гарні побажання!

— О, яка багата кутя! Сідаймо до столу!

— Починаймо нашу вечерю з куті. Смачного!

— Гмм. Багата ще й смачна!

— Ваша мама вміє гарно готувати різні пісні страви. Тільки похвалити...

— Так, може і вмію, але на цей раз я мала помічників, які ліпили вареники, готували кутю. А прабабуся Ксеня, як і завжди, зварила свою мачку з грибами. Ніхто з нас не вміє робити такої мачки, як наша прабабця.

— Бабусю Ксеню, скажіть нам, як ви святкували в своєму рідному селі?

— Так, ми також гарно святкували... Подарунків у нас не було, але ми мали дідуха, пахучу лісом ялинку, під столом сіно. Було в нас багато пісних страв та український хліб із печі. Після вечері довго-довго колядували. Співали *Нова радість стала, Бог ся раждає* та інші колядки. Пізніше всі йшли до церкви.

— Тішуся, що сьогодні при нашому святковому столі зібралася вся родина. І прабабуся Ксеня, і бабуся Оля, і ми з мамою, і ви — наші діти... Бабусині внуки. Всі покоління. Добра нагода, щоб запитати: як вам святкується за новим стилем? Бабусю Олю, може ви... Скажіть, будь ласка...

— Мені 55 років. Як то кажуть: молода бабуся. ☺ Найважливіше, що духом молода. Тому й дякую за це актуальне, цікаве запитання.

— ...Ми завжди, з покоління в покоління, мали Святвечір 6 січня. Різдво Христове — 7 січня. Але всі тепер живемо у XXI столітті. Діти та українська молодь навчаються у Польщі — країні, яка святкує Різдво Христове 25 грудня (за григоріанським календарем). Дорослі українці пра-

цюють у польських фірмах та інституціях і святкувати в січні — хоч це була гарна церковна традиція — справа непроста. Добре, що в церквах почалася врешті календарна реформа... Тепер, від 1 вересня 2023 року — тобто від початку нового церковного року — греко-католики у Польщі святкують на 13 днів раніше. Різдво маємо 25 грудня, а сьогодні український Святвечір. Поляки підуть до костела, а українці до своєї церкви... Буде все гаразд! Святкується мені дуже гарно, у всій Польщі святковий настрій, усі колядують — і поляки, і українці... Кожен у своїй рідній мові.

— Прабабуся Ксеня трохи переживала... Вона звикла до старого стилю, юліанського календаря. А тут от що — йде нове! Але коли почула під час проповіді в церкві «Люди, не бійтеся!» — їй стало легше на душі. Я можу сказати так: тримаймося! Перехід на новий стиль із одного боку — подія дуже велика, якої в нас ще ніколи не було, а з другого — невелика зміна, бо змінюються тільки дати деяких свят. Обряд, зміст свят, мова — залишаються ті самі.

— Так, так... Нема чого боятися. Великдень та всі інші рухомі свята будемо святкувати так, як колись. А Різдво Христове, Йордан та всі інші свята зі сталою датою — за новим стилем. Не знаю, може колись також і Великдень будемо святкувати тоді, що ціла Польща. Не знаю, не знаю... Треба буде запитати нашого отця-пароха, що він про це думає. Як прийде до нас з Йорданською водою — запитаю.

— А як там наші православні у Польщі?

— Моя колега недавно розмовляла з православним отцем... Він їй сказав, що в наш час православні у Польщі можуть святкувати за старим і новим стилем, у залежності від потреб у даній парафії. У деяких громадах святкують за старим стилем, а от, наприклад, у Варшаві, де є кілька православних церков, Різдво Христове можуть святкувати або 7 січня, або раніше — 25 грудня. Отже, православні також відкриті на зміни... Побачимо як буде...

— Так... Сьогодні в нашій церкві, як і кожного року, буде правитися Велике повечір'я з Литією. Підемо?

— Так, обов'язково! Надворі досить холодно, але морозу не треба боятися... Добре, що снігу багато. Свята!

Ярослава Кобилко

Світлини: 1. <https://life.pravda.com.ua/society/2020/12/5/243279/>; 2. <https://poltavawave.com.ua/p/v-opishnianskii-gromadi-zhiteli-vlasnoruch-stvoriat-prikrasi-dlia-novorichnoyi-ialinki-722864>

НИНІ РОЖДЕСТВО БОЖОГО ДИТЯТИ

Колядка

Нині Рождество Божого Дитяти,
Браття-українці йдуть Його вітати.

Тутки лемки співають, подоляки їм грають,
Волиняк щось міркує, бойко легко танцює.
Полтавець плясає, гуцул трембітає,
Тра-ра, тра-ра, тра-ра, ра-ра-ра.

Чути довкола любі жарти, сміхи,
Ісус маленький в ручки б'є з утіхи.

Тутки лемки співають, подоляки їм грають...

Ісусе маленький, бався разом з нами,
Із Іваськами та із Михаськами.

Тутки лемки співають, подоляки їм грають...

Ісусе маленький, мило нам всміхнися,
В кожній потребі за нас заступися.

Тутки лемки співають, подоляки їм грають...

Ісусе маленький і Пречиста Мати,
Дозвольте Україні кращу долю мати.

Тутки лемки співають, подоляки їм грають...

Ярослава Кобилко, Наталія Шелест НЕЗАБУДКИ

Пісенник для учнів із Польщі (I–VIII класи)

Як учні, батьки та вчителі можуть знайти цей
пісенник (електронне видання)?

1) Загляньте на український освітній портал:

www.osvita.org.pl

2) Зайдіть у вікно: Profil

3) Там буде список, знайдіть слово:

Підручники (треба клацнути)

4) Знайдіть заголовок пісенника:

Ярослава Кобилко, Наталія Шелест, *Незабудки*

5) Треба завантажити

Ярослава Кобилко, Наталія Шелест

(упорядниці)

НЕЗАБУДКИ

Пісенник

для
учнів із Польщі
(I–VIII класи)

Гітиско-Бартосзке 2023

XXV Футбольний турнір українських дитячих команд, який відбувся 25 листопада 2023 року в м. Ельблонґ Вармінсько-Мазурського воєводства

Світлина надані організатором Андрієм Шмигельським; автор: ПЕТРО ПУШКАР

Команда з м. Пасленк

Команди з Ельблонґа та Бартошиць

Команда з м. Гданськ

	1	2	3	4	5	6
1	X	1:2	5:0	4:0	2:1	3:0
2	2:1	X	6:0	3:1	4:1	3:0
3	0:5	0:6	X	1:1	1:1	0:2
4	0:4	1:3	1:1	X	0:4	0:3
5	4:2	1:1	4:1	4:0	X	0:1
6	0:3	0:3	2:0	3:0	1:0	X

1 ПАСЛЕНК 4 ЕЛЬБЛОНґ
2 ЕЛЬБЛОНґ 5 ЕЛЬБЛОНґ
3 ГОРАЦЕ 6 БАРТОШИЦЕ

Команда з м. Лемборк

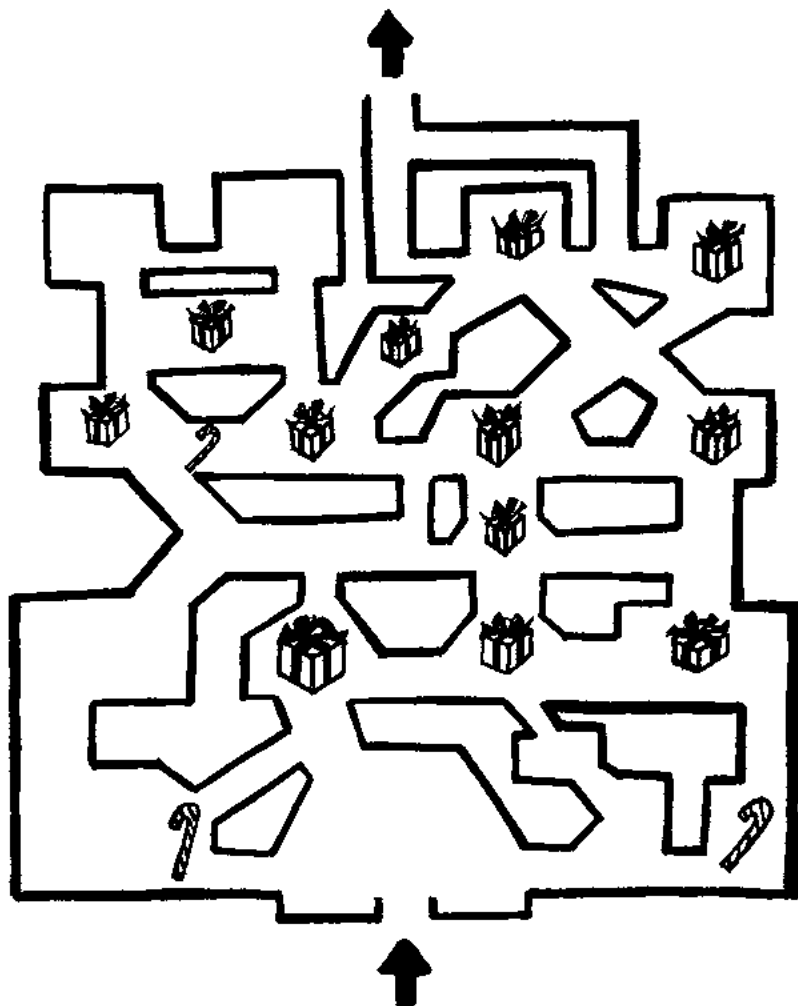
Команда з м. Пененжо

Розфарбуй стільки баньок, на скільки вказує результат математичного завдання. Можеш розфарбувати ті, які Тобі найбільше подобаються.

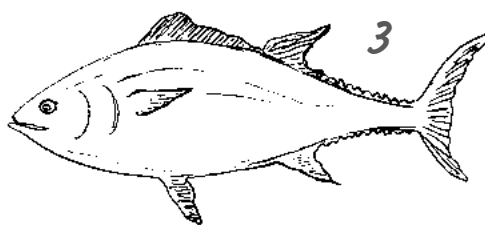
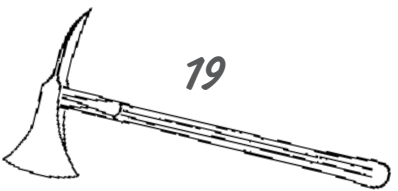
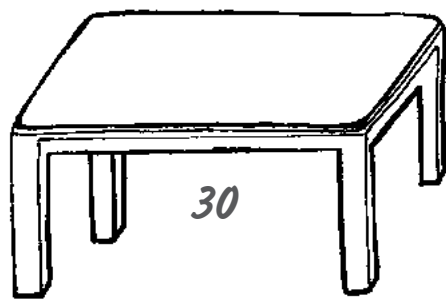
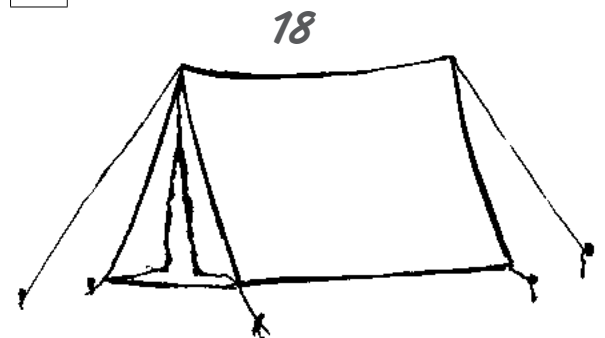
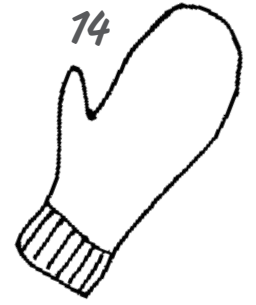
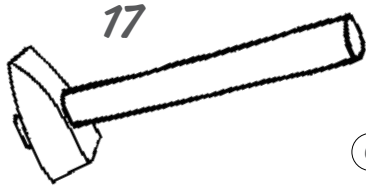
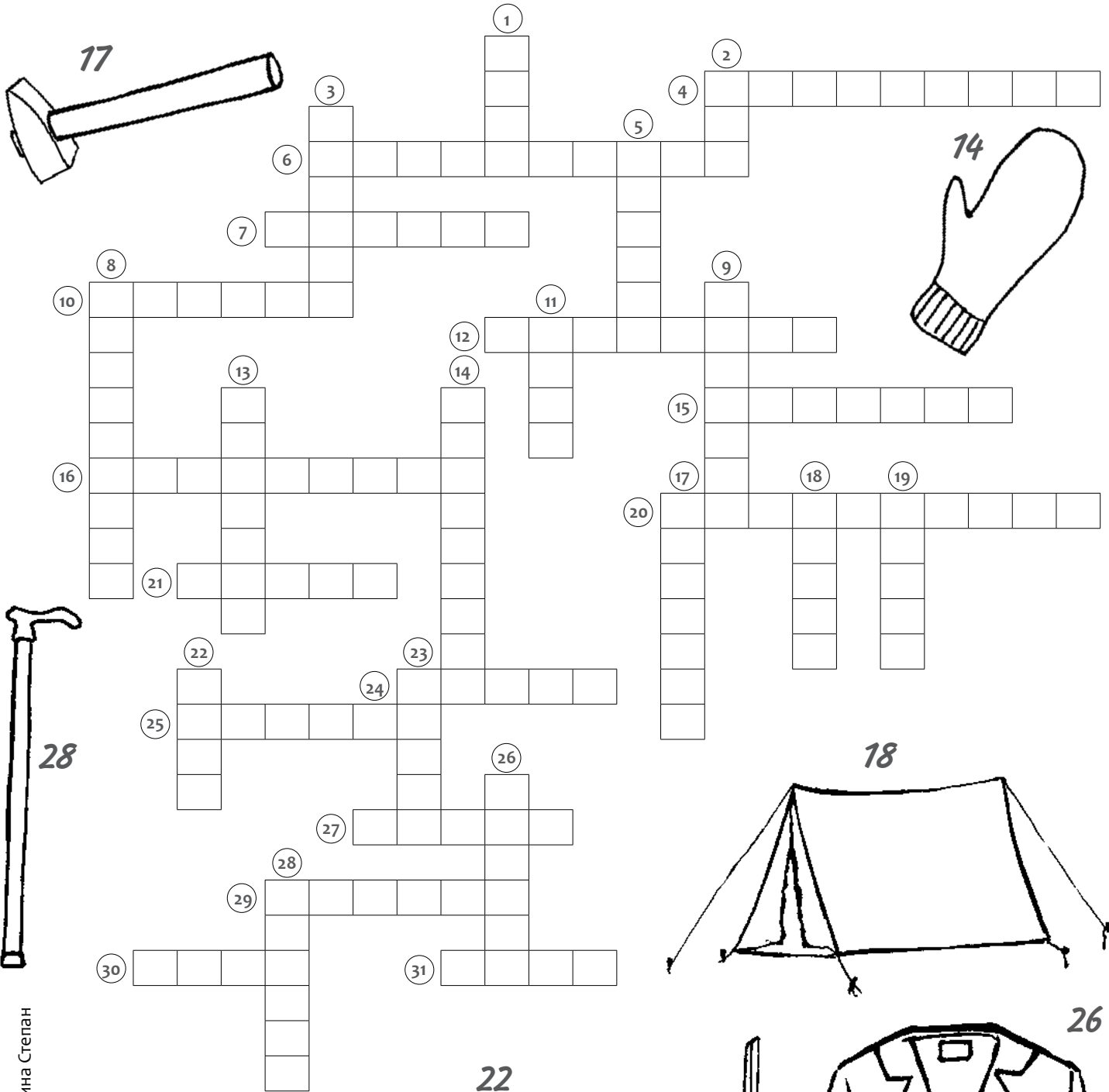

Поєднай подарунок із його тінню.

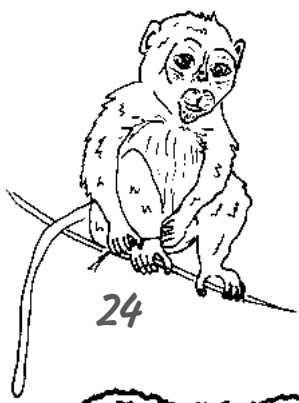

Святий Миколай летів із реніферами над містечком... Саме тоді загубив кілька подарунків. Вони випали із саней. Допоможи Святому — якнайшвидше позбирай подарунки, але так, щоби два рази не йти цією самою вуличкою! Не йди теж там, де впали палиці. Їх не забирай! ☺ Познач свою дорогу кольором.

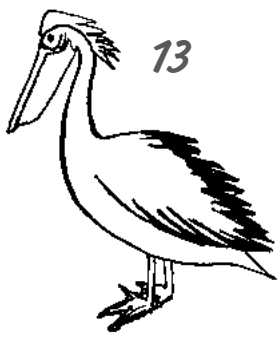
Розгадай кросворд. Слова починаються літерами «М», «Н», «О», «П», «Р», «С», «Т», «У».

Катерина Степан

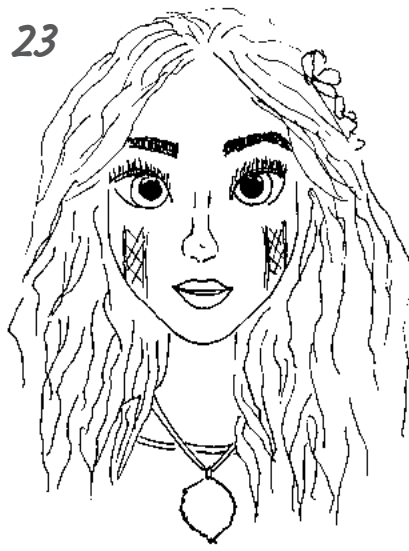

24

13

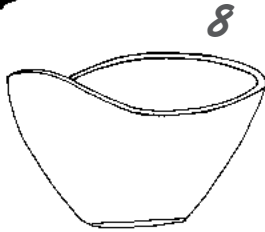
23

15

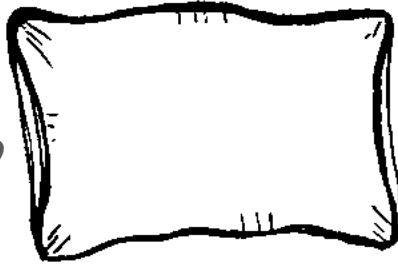
25

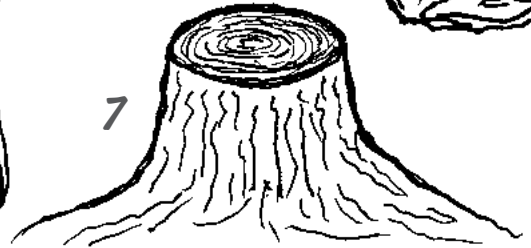
8

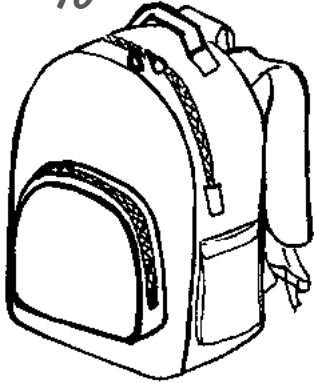
27

9

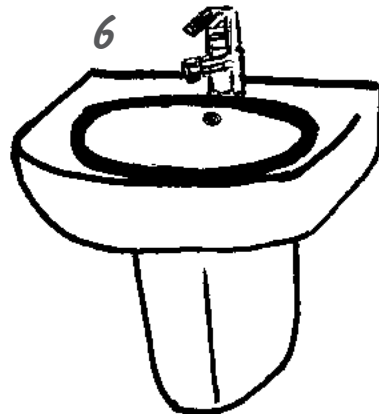
7

16

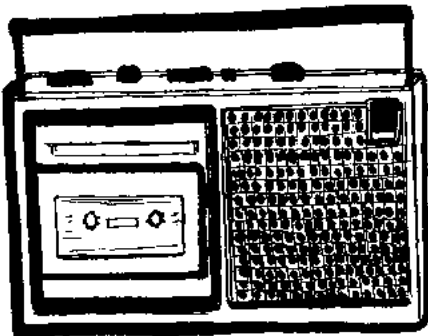
21

6

1

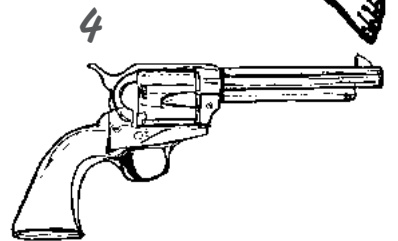
20

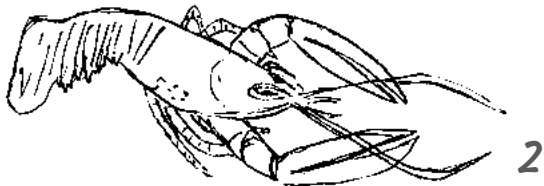
11

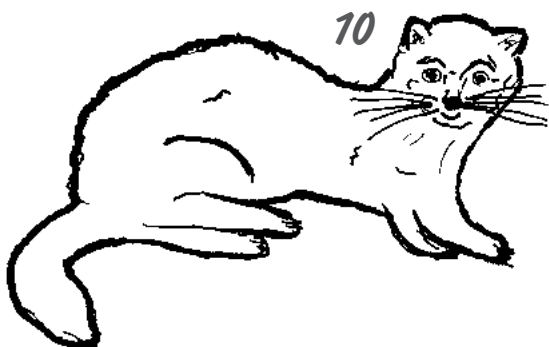
31

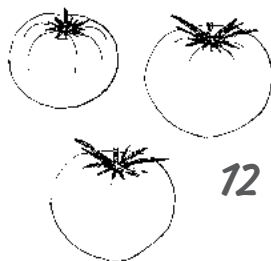
4

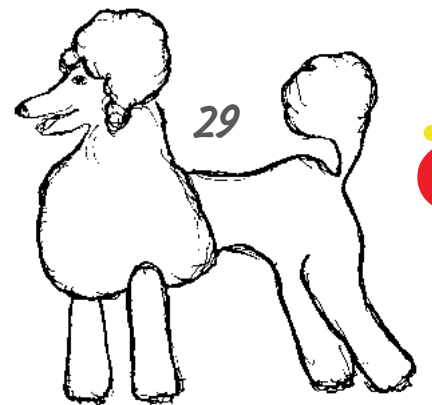
2

10

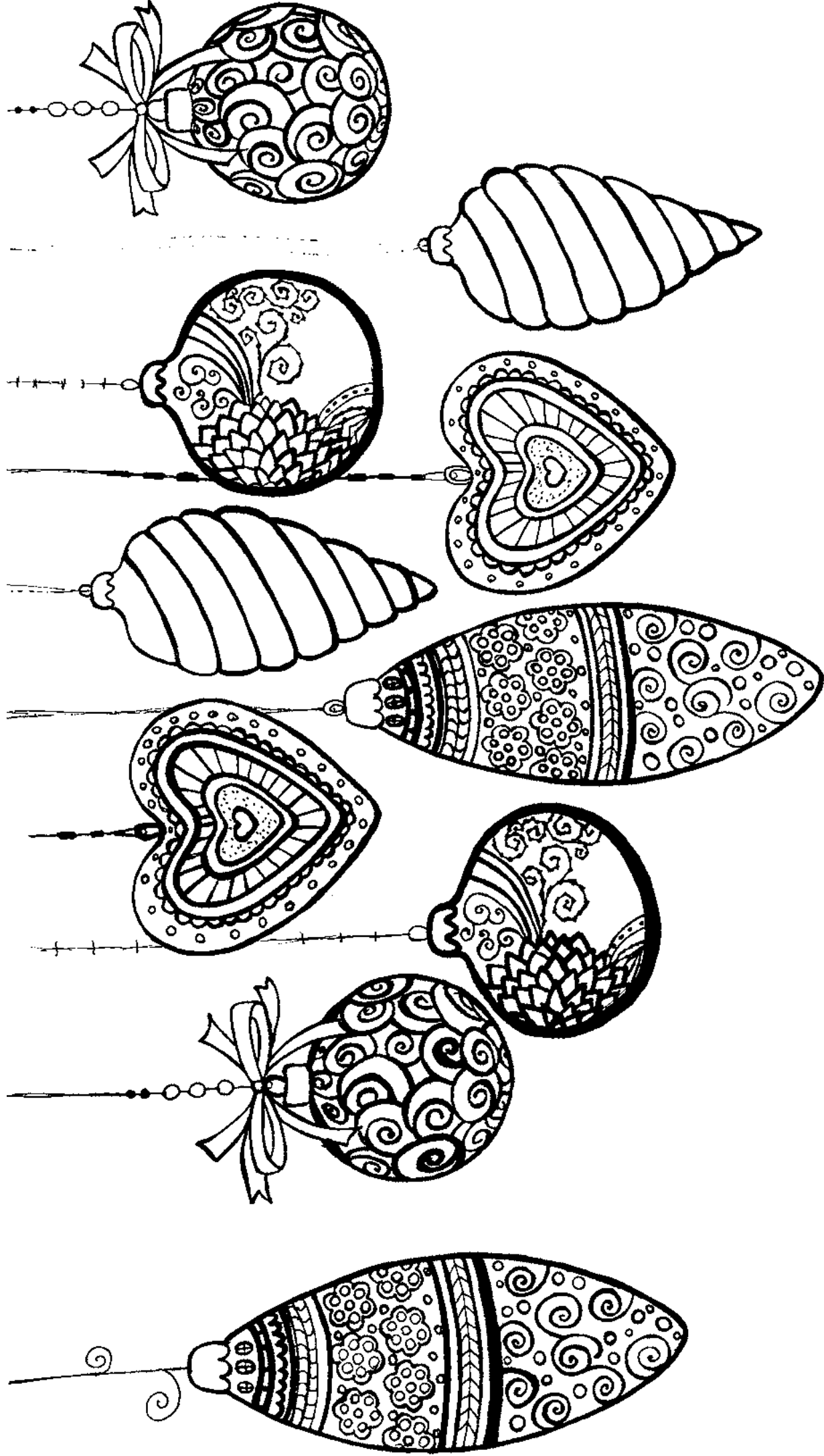

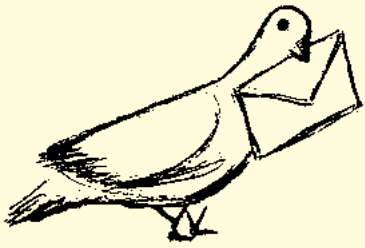
12

29

Бачиш пари баньок із таким самим узором? Однаково розфарбуй кожну з баньок у парі. ☺

«СВІТАНКОВА» ПОШТА

Любомира Тхір,
УЧИТЕЛЬКА УКРАЇНСЬКОЇ
МОВИ

Українське мистецтво — наше багатство

Попри неспокійні і тривожні дні, спричинені війною в Україні, наша Початкова школа ім. Лесі Українки у Бартошицях намагається постійно підтримувати живий зв'язок з Україною.

5 та 6 жовтня поточного року ми радо вітали гостей з України. Майстрині Уляна Сех із Дрогобича і Галина Кудряк із Борислава під проводом, нам уже добре знайомої, Люби Саварин із Самбора провели і для учнів, і для вчителів майстер-класи рукоділля.

Учні радо виконували всі завдання. Вони під опікою вчительок-майстринь створювали мале мистецтво, а саме: ляльки-мотанки «Ангелики», сови із сіна та синьо-жовтими стрічками, підставки під чай та інше.

Новим відкриттям для старших учнів було валяння вовни та виготовлення брелоків для ключів. І тут використовувалася учнівська фантазія, щоб за власною ідеєю їх прикрасити.

Були також проведені «екологічні години», під час яких діти поглиблювали розуміння

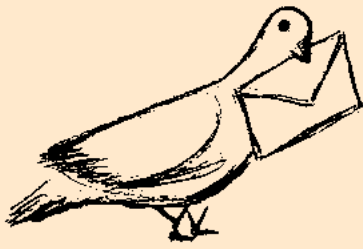
Галина Кудряк навчила учнів майстерно виконувати патріотичних ангеликів.

необхідності сортування сміття та вагомість цих дій для нашого майбутнього. Учні перераховували способи захисту навколишнього середовища від забруднення. Пізнавали, як можна вдруге використати сміття, а як приклад для цього — зробили підставки під чашки з використаних дисків CD та пряжі для в'язання.

Усі форми занять дуже сподобалися школярам, які залюбки готували цікаві вироби. Деякі з них із подвоєною активністю готували брелоки та інші вироби, щоб подарувати своїм близьким. Майстер-класи також поглибили знання про українське мистецтво, розвивали мануальні навички школярів та були нагодою до інтеграції і нових знайомств.

Дякуємо нашим гостям з України за подолання важкої дороги до Бартошиць та проведення цікавих уроків рукоділля. Надіємося, що наш новозапочаткований міжнародний проект під назвою «Українське мистецтво — наше багатство» будемо продовжувати.

«СВІТАНКОВА» ПОШТА

ЛЮБОМИРА ТХІР,
УЧИТЕЛЬКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
СВІТЛИНИ: З АРХІВУ ШКОЛИ

Тиждень української писемності та мови в Лесиній школі у Бартошицях

День української писемності та мови українці щорічно відзначали 9 листопада у День пам'яті Нестора Літописця, якого вважається автором *Повісті минулих літ* (XI – початок XII століття). Він був ченцем Києво-Печерського монастиря, письменником та послідовником Кирила та Мефодія, які створили слов'янську писемність.

У зв'язку з переходом у 2023 році на новий календар змінилися дати свят, пов'язані з церковним календарем. І так, цього року вперше День української писемності та мови припав на 27 жовтня.

У Початковій школі № 8 ім. Лесі Українки у Бартошицях День пам'яті Нестора Літописця став поштовхом до проведення тижневого проекту, який був присвячений українській мові та писемності.

Усі учні школи активно брали участь у багатьох шкільних заходах, організованих бібліотекарем та вчителями, а також старшими учнями.

Учні початкових класів реалізували захід під назвою *Яка чудова українська мова*. Діти дивилися фільм *День української писемності та мови. Історія для малят*. Розв'язували вікторини, розпізнавали героїв казок, вивчали пісню *Мова солов'їна*. Підбиттям підсумків проекту були майстер-класи *Прислів'я — мудрість народу*, під час яких наймолодші учні виконували малюнки до улюблених

прислів'їв та пояснювали, чому так важливою в житті кожного українця є українська мова.

Зате четвертокласники та Шкільна самоуправа розробили плакати, які популяризували українську мову та надавали про неї цікаві факти. Учасники проекту закріпили знання про нашу мову. Ось, що ми всі повинні знати:

- ♦ Сучасна українська мова налічує близько 256 тисяч слів і включена до списку мов, які успішно розвиваються.
- ♦ Для запису української мови використовують адаптовану кирилицю («гражданка»).
- ♦ Українська мова одна з найкрасивіших мов та визнана другою за мелодійністю мовою світу (після італійської) і третьою за красою лексики (після французької та перської).
- ♦ З погляду лексики, найближчою до української є білоруська мова (84% спільної лексики), потім іде польська (70% спільної лексики) і словацька (68% спільної лексики) і лише потім — російська (62%).
- ♦ В українській мові найбільша кількість слів починається на літеру «П».

◆ Найменш уживаною літерою українського алфавіту є літера «Ф».

◆ Перший український *Буквар* видав у 1574 році у Львові першодрукар Іван Федоров. До наших часів дійшов лише один примірник книги, який було знайдено у 1927 році в Римі. Сьогодні стародрук зберігається в бібліотеці Гарвардського університету.

◆ Найбільше перекладів серед українських творів має *Заповіт* Тараса Шевченка — 147 мовами.

◆ Найстарішою українською піснею вважається балада *Дунаю, Дунаю, чому смутен течеш?*

◆ Сучасну українську мову започаткував Іван Котляревський, а основоположником став Тарас Шевченко. Вони почали писати свої твори народною мовою на основі українських середньонадніпрянських говірок. Офіційно вважається, що після видання *Енеїди* Івана Котляревського, українська мова була прирівняна до літературної мови.

Читай українською, збагачай свою мову!

Під вищенаведеною назвою учні сьомого класу реалізували навчальний проєкт. Вони за-презентували молодшим учням популярну серед дітей книжку *Котяча ватага і загадка зникнення оселедців* (*Kocia szajka i zagadka zniknięcia śledzi*) Агати Романюк, яку раніше уважно прочитали у перекладі на українську мову (переклад Олени Шеремет) та детально ознайомилися з колоритними героями та їхньою детективною пригодою.

Сюжет книжки не складний, але все-таки викликав велике зацікавлення у підлітків.

Семикласники представили котячих героїв та персонажів, комісара Сміхоту та сержанта Валерку Кочи, які зображені в гумористичний спосіб. Щоб краще ознайомити колег із книжкою, за-презентували діалоги, які викликали сміх серед згромаджених.

Учні вміло обґрунтували тезу, що дитячий детектив учить і веселить не тільки наймолодших

читачів, але й дорослі мають розраду при цій лектурі. Зате гарний український переклад і чимало описів гумористичних ситуацій безсумнівно впливає на збагачення словникового запасу.

Нашим учням особливо сподобалися гумористичні фрази, які описували героїв:

❖ Комісар утягнув живіт завбільшки пляжного м'яча і виструнчився.

❖ Сміхота їздив на старому велосипеді, швидкість якого ніколи не вражала, навіть комарі без зусиль його переганяли.

❖ Сержантка Валерка мала такі величезні стопи, що в кожному її гумаку помістилося би по п'ять кілограмів слив.

❖ Святкові балетки Валерки могли би послужити байдарками для шістьох мишей-веслярів, якби лишень миші влаштували перегони на річці Ользі.

А може читачі цієї публікації захочуть перекласти їх на польську мову?

Дмитро Білоус

Якщо з українською мовою
В тебе, друже, не все гаразд,
Не вважай її примусовою,
Полюби, як весною ряст.
Примусова тим, хто цурається,
А хто любить, той легко вчить:
Все, як пишеться, в ній
вимовляється, —
Все, як пісня, у ній звучить.
І журлива вона, й піднесена,
тільки фальш для неї чужа.
В ній душа Шевченкова й Лесина,
І Франкова у ній душа.
Дорожи українською мовою,
Рідна мова — основа життя.
Хіба мати була примусовою?
Непутящим була дитя!

Дороженькі «світанчата»!

Мабуть, найкращим зимовим святом для Вас є свято Миколая. В Україні діти теж люблять це свято, тому вивчають вірші та пісні про Миколая.

Хочу запропонувати Вам поетичні твори львівської письменниці та поетеси Ірини Цельняк (цього року їй би виповнилося 70 років). До речі, вона написала ще й такі твори для дорослих: *Данило, Доля, Князь Лев і його нащадки* із серії «Українські князі», «Переселенці».

Для дітей вона написала такі книжки: *Зустрічай нас, школо!, Прощай, школо!, Великодня писанка, Легенди про київських князів*, ну і — багато віршів про Миколая. Цікавою є поетична розповідь *Легенда про Святого Миколая*, де «переплелися правда і домисел, мить і вічність»...

Є свято гарне в Україні

Є свято гарне в Україні.

Є свято казки чарівне,
Що Миколай в святій ряднині
Слухняним ласощі несе.

Це свято раз буває в році.
Воно нікого не мине,
Бо Миколай святий із неба
В оселю кожну зазирає.

Отець святий про всіх все знає.
Хоч любить нас, та знає все,
Він чемних, лагідних вітає
І радість їм за це несе.

Прекрасне свято це у грудні
Приносить віру в чудеса.
І знають всі, що в тяжкі будні
Віра у святість всіх спасе.

Миколаю, Миколаю

Миколаю, Миколаю!
Я про тебе пам'ятаю,
І тому я добре вчуся
І до Бога все молюся.

Знаю, завдяки лиш праці
Буду жити колись в палаці,
Зможу користь приносити
Й краю рідному служити.
В школі я знання здобуду,
Добрим буду я до люду,
Зможу я колись пишатись,
Що на тебе міг рівнятись.
Хочу чудеса творити
І на радість батькам жити!
З твоїх вчинків приклад брати,
Щоб всім щастя дарувати.
То ж бо, друзі дороженькі,
Будьмо завжди ми чемненькі,
Не лінуймось, не сварімось —
За науку всі берімось!
А тобі ми, Миколаю,
Всі поклін наш посилаєм,
Щоб у всьому світі діти
Розквітали, наче квіти!

«Легенда про Святого Миколая»

(уривок)

Там, де море синьо-чорне —
Хвилі берег омивають,
Місто давнє, місто гарне
Сонця промені ласкають...

Тож у місті тому славнім
Жили-були різні люди.
Як заведено із давна,
Так як і ведеться всюди.

Були бідні та багаті,
Були вчені та ледачі,
Хитрі, злі, дивакуваті,
Жили в радості й в невдачі...

А у місті, у Патарі
Всі знайомі між собою.
Як роздати бідним дари,
Щоб у мирі і в спокої?

Миколай же так задумав:
Дітям зроблю подарунок,
Щоб ніхто й не здогадався,
Де пакуночок узявся...

А в тім клуночку на свята —
Фрукти, одяг і наїдки.
Радість щоб була малятам,
Що траплялась дуже рідко...

Сторінку підготувала Мирослава Олійник

Світанок — додаток «НС» для дітей

Відповідальна редакторка: Катерина Сень
Малюнки: Катерина Степан

Адреса редакції:

«СВІТАНОК» ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa

Електронна пошта: switanok@nasze-slowo.pl

Dodatek „Switanok” dofinansowano ze środków Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.